

## EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 20/2012 rd

### Statsrådets redogörelse om ramar för stats- finanserna 2013—2016

*Till finansutskottet*

#### INLEDNING

##### **Remiss**

Riksdagen remitterade den 12 april 2012 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2013—2016 (SRR 1/2012 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten kan lämna utlåtande till finansutskottet om de så önskar.

- avdelningschef Petri Peltonen, arbets- och näringsministeriet
- överdirektör Jukka Pekkarinen, finansministeriet
- verkställande direktör Vesa Vihriälä, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- forskningssamordnare Eero Lehto, Löntagarnas forskningsinstitut.

##### **Sakkunniga**

Utskottet har hört

- Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
- Finlands näringsliv rf
  - Företagarna i Finland.

#### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

##### **Motivering**

Rambeslutet för 2013—2016 har fattats under svåra förhållanden där osäkerheten i världsekonomin och euroområdet försvagar tillväxtutsikterna. Konjunkturedgången, underskottet i bytesbalansen och de snabbt ökande offentliga utgifterna till följd av en åldrande befolkning här hemma skapar snäva ramar för finanspolitiken och den ekonomiska politiken. Alla förvaltningar kommer att tvingas leva under knapphetens kalla stjärna.

För arbets- och näringsministeriets del är nedskärningarna störst 2015 och 2016. Bra så, menar utskottet, för just nu gäller det att satsa på den spirande tillväxten.

Som läget är nu, är det ytterst angeläget att makrostabiliteten inte rubbas och att möjligheter ges att bedriva en sysselsättningsfrämjande ekonomisk politik. För att välfärdssamhället inte ska gå under är det av största vikt att skapa premisser för och stödja tillväxtföretagsamhet. Utskottet välkomnar följaktligen rambeslutets strategier som skapar en plattform för tillväxtorienterat innovativt entreprenörskap.

Just nu pågår en rad utredningar om hur närings- och innovationspolitiken kunde omstruktureras och innehållet förnyas. Dessutom tillhandahåller rambeslutet nya instrument till stöd för en tillväxtorienterad innovations- och näringspolitik. Rambeslutet har på ett berömvärt sätt vägt in de utredningar som gjorts på sistone och

de synpunkter på näringspolitiska förnyelser som förts fram i dem.<sup>1</sup>

I planerna ingår att som nya skattemorötter sänka samfundsskattesatsen plus införa ett tidsbundet FoU-skatteincitament där företag vid samfundsbeskattningen kompenseras för avlöning av FoU-personal. Enligt rambeslutet ska det bli möjligt med dubbel avskrivningsrätt för produktiva investeringar. För att få fart på kapitalinvesteringar kommer enskilda investerare att beviljas skatteavdrag för investeringar i onoterade tillväxtföretag och antagandet om anskaffningsutgifterna för enskilda investeringar att höjas till 50 procent. Utskottet menar att de planerade incitamenten bidrar till bättre villkor för innovationsorienterad företagsamhet och är nödvändiga för att förbättra vår export och därmed vår ekonomi. Eftersom de nya incitamenten är

relativt många till antalet är det viktigt att noga ge akt på vilka effekter de har var för sig och tillsammans. För att vara säkra på att vi med allt knappare resurser får ut det optimala ur systemet i stort, är det bäst att med hjälp av en konsekvensbedömning utreda om det finns eventuella överlappningar eller brister i incitamenten för företagsamhet och hur effektiva insatserna är samt bedöma om ändringar behöver göras.

Det bästa underlaget för innovativt entreprenörskap hos oss är ett vittomfattande forsknings- och utbildningssystem, understryker utskottet. Den planerade neddragningen av utbildningsanslagen bör göras med hänsyn till att utbildningskvaliteten och tillgången på kompetent arbetskraft inte försämras.

### **Ställningstagande**

Ekonomiutskottet föreslår

*att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.*

<sup>1</sup> Jorma Eloranta (rapport 15.2.2012 med förslag till investeringsstrategi och handlingsprogram för Finland) och Kari Stadigh (rapport 13.3.2012 Pääomamarkkinat ja kasvu)

Helsingfors den 3 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent  
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml  
medl. Lars Erik Gästgivers /sv  
Teuvo Hakkarainen /saf  
James Hirvisaari /saf  
Harri Jaskari /saml  
Johanna Karimäki /gröna  
Pia Kauma /saml

Jukka Kärnä /sd  
Päivi Lipponen /sd  
Jari Myllykoski /vänst  
Sirpa Paatero /sd  
Arto Pirttilahti /cent  
Juha Sipilä /cent  
Kaj Turunen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

## AVVIKANDE MENING 1

*Motivering**Allmänt*

Hur vår ekonomi kommer att utvecklas är höljt i ett ogenomträngligt dunkel. De ekonomiska prognoserna för kommande år har fluktuerat på den senaste tiden, med flera procent på några månader. Regeringens anpassningsplan som bygger på just nu aktuella prognoser kommer därför sannolikt att redan efter några månader visa sig vara alltför generös eller alltför snäv för att hejda statens skuldsättning. Det kan alltså hända att regeringen redan efter ett år tvingas återgå till förhandlingsbordet för att ta tunga beslut om nya nedskärningar och skattehöjningar. Marknaden, som hatar osäkerhet över allt annat, skulle garanterat som motdrag till den osäkerheten höja låneräntorna. Men om den ekonomiska tillväxten mot all förmodan blir positiv, har regeringen i onödan dragit ner på medborgarnas köpkraft. Regeringen skulle visa större ansvarskänsla om den inledde anpassningen med en mindre summa än den föreslagna men samtidigt trovärdigt utfäste sig att dra åt svängremmen om det ekonomiska läget kräver det.

Sannfinländarnas alternativ bygger på en två-stepsplan, två plus en, för anpassning av statsfinanserna. I den första fasen, före 2015, görs nedskärningar och skattehöjningar till ett belopp av cirka två miljarder euro årligen. Samtidigt träffas överenskommelse om ett extra spararbete och skattehöjningar om cirka en miljard euro, som träder i kraft automatiskt om de på förhand bestämda kriterierna uppfylls (minst två av tre stora kreditvärderingsföretag sänker Finlands kreditbetyg och de finländska obligationernas ränteskillnad mot de tyska obligationerna överskrider en procentenhet). Den andra fasen skulle sålunda fungera som ett slags avskräckning när det gäller anpassningen av statsfinanserna och med sin blotta existens lugna marknaderna så pass mycket att den sannolikt aldrig blir tillämplig.

*Beskattningen*

Sannfinländarna ogillar regeringens beslut att höja alla momssatser med en procentenhet. Så sent som strax före valet motsatte sig vänsterpartierna unisont en höjning av dessa plattskatter som slår oskäligt mot mindre gynnade människor. Sannfinländarna ber att få påpeka att en höjning av momsens indirekt också försämrar vår exportsektors konkurrenskraft, eftersom en höjning av momsens oundvikligen driver upp inflationen. En försämrad köpkraft åter skapar tryck på löneökningar under nästa avtalsrunda och den höjning i kostnadsnivån detta leder till tär givetvis på den finländska exportsektorns konkurrenskraft.

Sannfinländarna vill göra beskattningen rättvisare och slopa det nuvarande systemet med gottgörelse för bolagsskatt. I dagsläget delas i Finland årligen ut cirka 2 miljarder euro i vinst skattefritt. Den högsta inkomstdecilen har fått mer än 80 procent av den utdelningen och procenten med de allra högsta inkomsterna hälften. Närapå alla skattefria utdelningar går med andra ord till höginkomsttagare. Denna skattefrihet för höginkomsttagare har starkt bidragit till att inkomstskillnaderna fortsatt att öka explosionsartat från 1990-talet. Men för att stödja småföretagare vill vi trots allt behålla ett tydligt skatteincitament för onoterade små och medelstora företag.

Som ett centralt element i vårt ramalternativ föreslår vi Sannfinländare att energi- och bränsleskatterna sänks med flera hundra miljoner euro. Energiskatterna är plattskatter och drabbar därför hårdast uttryckligen låginkomsttagare. Regeringarna Katainens och Kiviniemis skattehöjningar har gjort livet svårt för många låginkomsttagare, för i Finland måste vi ha möjlighet att bo och värma upp våra bostäder också på vintern. Finland är också ett land med långa avstånd. Höjningen av bränsleskatten har gjort det allt dyrare att färdas, särskilt för folk på landsbygden som inte har möjlighet att utnyttja kol-

lektivtrafik. Också vår energiberoende industri tappade kraftigt i konkurrens när skatterna höjdes. Internationella studier visar att ett lågt energipris är ett viktigt argument för att investera i ett land. Ett färskt exempel på detta är Facebooks beslut att välja Sverige till etableringsort för ett datacenter i Europa på grund av den förmånliga elskattesatsen. Sannfinländarna kan därför inte heller godta regeringens plan att ta i bruk en s.k. windfallskatt.

Sannfinländarna har upprepade gånger framhållit vikten av att bekämpa den svarta ekonomin. Regeringens satsningar på detta är definitivt alltför tandlösa, trots att en större satsning bedöms ge staten hundratals miljoner euro i extrainkomster i slutet av ramperioden. Likaså skulle större krafttag mot kryphålen i företagsbeskattningen generera extrainkomster på hundratals miljoner euro mot slutet av ramperioden.

Vi ser givetvis med stor tillfredsställelse att regeringen nu beslutat införa ett FoU-skatteincitament, höja avskrivningarna på produktiva investeringar och skärpa inkomstbeskattning för höginkomsttagare precis som gruppen föreslog i

sin skuggbudget för 2012. Visserligen skulle vi av rättviseskäl vara redo att höja skatten för storinkomsttagare betydligt mer än regeringen, eftersom regeringens solidaritetsskatt knappt alls påverkar deras skattebörd. Dessutom skulle vi i motsats till regeringen inte lämna justeringen av skattegrunden till följd av höjningar i inflations- och inkomstnivån tills marknadstrycket kräver det och även då skulle vi göra det på ett socialt rättvisare och mer sysselsättningsfrämjande sätt än regeringen. Under tryck från marknaden skulle vi även vara redo att tillfälligt rucka på skattnivån för noterade bolag.

Extra inkomster kan också utvinnas bl.a. genom att återinföra dels FPA-avgiften för privat sektor, dels förmögenhetsskatten, beskatta stora stiftelser och slopa skatteavdraget för frivilliga pensionsförsäkringspremier.

#### **Avvikande mening**

Vi föreslår

*att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.*

Helsingfors den 3 maj 2012

Kaj Turunen /saf  
Teuvo Hakkarainen /saf  
James Hirvisaari /saf

## AVVIKANDE MENING 2

### *Motivering*

Tack vare en framgångsrik ekonomisk politik var den ekonomiska tillväxten i Finland tydligt större än i EU i snitt under det senaste årtiondet. Finland är vid sidan av Luxemburg det enda euroland som vartenda år under euroeran lyckats följa de gemensamt antagna spelreglerna för en sund ekonomi.

Finanskrisen, som fick sin början i USA, drabbade Finland med orkanstyrka särskilt 2009. Men redan följande år fick ekonomin ett rejält uppsving. Så sent som i fjol växte den med cirka 3 procent. Våra utmaningar ligger inte bara i den ekonomiska krisen i Europa utan också i en samtidig omstrukturering av vår egen industri. Det finns risk för att vi inte klarar av att förändra industrin tillräckligt snabbt.

I början av 2000-talet satsade man hos oss omkring 230 miljoner euro varje år på nyetabletrade företag, i fjol endast 78 miljoner euro. Det finländska ägandet mår dåligt och finländska företag och innovationer säljs alltför tidigt till utlandet. Hinder ligger fortfarande i vägen även för generationsväxlingar. Tiotusentals företag planerar lägga ner verksamheten när ingen vill ta över. Det behövs nya resoluta lösningar för att lösa det problemet.

Regeringen Katainen har emellertid inte lyckats åstadkomma något som skulle trygga en hållbar utveckling.

Vissa av åtgärderna i regeringens rambeslut pekar i rätt riktning. Men grundtemat är trots allt "något åt alla och något från alla". Det betyder att regeringens otaliga utgiftsnedskärningar tär på den tillväxtpotential som vissa positiva saker kunde tillföra.

Den finska ekonomin uppvisar för första gången på länge ett svårartat dubbelt underskott. Bytesbalansen och de offentliga finanserna är båda samtidigt negativa. Lätt förenklat kan man säga att vi finländare äter mer än vi förtjänar. Detta sker samtidigt som arbetsinsatsen minskar accelererat, vår konkurrensförmåga av-

tar och tillväxten hotar stanna av, något som också regeringen vägt in i sina utvecklingsberäkningar. Rambeslutet ger belägg för att regeringen inte klarar av att nå sina egna mål.

Att likt rambeslutet skjuta nödvändiga reformer på framtiden får ekonomin att kantra och välfärden att urholkas.

Nu behöver vi en stark stat. Modiga ingrepp bör göras i den konsumtion som onödigt snedvrider bytesbalansen. I gengäld kunde skatten på nödvändighetsartiklar sänkas försiktigt.

### *Resurser för utbildning, forskning och produktutveckling*

Centern kan inte godkänna de nedskärningar i utbildnings-, forsknings- och utvecklingsanslagen som regeringen föreslagit ska genomföras redan i år och ytterligare ökas enligt rambeslutet. Regeringen Katainen har redan tidigare avisat att den offentliga FoU-finansieringen kommer att minska med 85 miljoner euro. Rambeslutet anger inte hur stor reduktionen exakt blir men flaggar trots allt för ytterligare nedskärningar.

Centern är av den åsikten att de offentliga FoU-pengarna behöver ökas och inte minskas för att höja den ekonomiska produktiviten och tillväxten. Inte minst när det gäller tekniker som hjälper att utnyttja våra naturtillgångar, bl.a. inom områdena energi-, miljö-, energieffektivitets- och gruvteknik, står nya stora möjligheter till buds. Mer innovationssatsningar behövs också för IKT-sektorn, som är stadd i omvandling.

### *Pengar för utveckling av regioner och landskap*

Centern kan inte heller acceptera att man drar ner på regionutvecklingen och skär i landskapsförbundens utvecklingsresurser. I pengar mätt är det fråga om ganska små summor. "Några tiotals miljoner euro" spelar en stor roll för att få fart på utvecklingen i landskapen och regionerna.

*Finansiering av förnybar energi*

Regeringen Katainen har bundit sig till sin föregångares beslut om att främja användningen av förnybar energi. Det ska den ha en eloge för. Men den har trots allt gjort en liten nedskärning i stödet för förnybar energi, främst förnybar el. Regeringen bör enligt Centerns mening avstå från nedskärningarna och i stället hålla fast vid den överenskomna finansieringsnivån.

*Finansiering av export och internationalisering*

I takt med att efterfrågan i euroområdet och hela Europa mattas av är det med tanke på Finlands ekonomi angelägnare än någonsin att ge draghjälp åt våra företag med exporten.

I stället för att skära i exportfinansieringen bör regeringen gynna små och medelstora företag och öka resurserna för exportfrämjande.

*Tillväxtgynnande förbättringar i basinfrastrukturen*

En fungerande infrastruktur är A och O för att alla resurser i landet ska kunna utnyttjas fullt ut. Regeringens rambeslut hjälper framför allt inte upp standarden på väg- och järnvägsförbindel-

serna ute i regionerna, och allra minst att få dem förbättrade.

Centern anser att det behövs mer pengar för att förbättra transportförbindelserna inte minst ute i regionerna där rambeslutet leder till att projekt läggs helt på is.

*Gruvfond*

Redan under den föregående regeringen pläderade Centern starkt för ett större finländskt ägande i gruvverksamhet. Vi föreslog bl.a. att det skulle grundas ett aktiebolag, Finlands Gruvinvesteringsfond. Staten kunde skjuta till kapital till fonden, inte utifrån ett rambeslut utan som normal finansinvestering. Fonden skulle också öppna goda, trygga möjligheter för privata finländska investerare, rentav för hushåll, att placera i utvinning av finländska naturresurser.

Centern förslår att regeringen ökar det finländska ägandet i gruvbolag genom att grunda ett bolag av föreslagen art.

*Avvikande mening*

Vi föreslår

*att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.*

Helsingfors den 3 maj 2012

Mauri Pekkarinen /cent  
Arto Pirttilahti /cent  
Juha Sipilä /cent